

Rozdíly ve výsledcích napříč studijními programy

Rozdíly ve výsledcích mezi školami mohou alespoň částečně souviset s rozdíly v osnovách. Není ovšem možné určit příčinný dopad osnov na výkon pouze za použití dat z šetření PISA. Porovnání dvou studijních programů bude vždy zkresleno rozdíly mezi žáky, učiteli a školami, které v dotaznících nelze postihnout. Ani čísla, která započítávají socioekonomické zázemí nebo pohlaví, se nedají vykládat kauzálně.

Ve většině zemí je velký rozdíl mezi studijními programy všeobecnými a programy učňovskými, které se zaměřují na přípravu na konkrétní povolání. Obecně lze říci, že jen menšina patnáctiletých žáků v každé zemi se hlásí do učňovských studijních oborů; výjimkami jsou Srbsko, Chorvatsko, Rakousko, Černá Hora, Slovinsko a Itálie, kde se do těchto programů hlásí většina patnáctiletých žáků ([Tabulka V.4.2](#)).

Jak studijní obory souvisí s jedinečnými aspekty výkonu v řešení problémů? Tento „relativní výkon v řešení problémů“ každého studijního oboru se dá odhadnout porovnáním výsledků žáků v každém studijním oboru pouze se žáky, kteří mají stejné schopnosti v matematice, čtení a přírodních vědách. Takové porovnání může ukázat, jestli se dobrý nebo špatný výkon v předmětu odráží ve stejně dobrém nebo špatném výsledku v řešení problémů; nebo naopak, jestli žáci z konkrétního studijního oboru mají konkrétní výhody v řešení problémů.

[Obrázek V.4.2](#) ukazuje, že ve 4 z 31 zemí a ekonomických celků, konkrétně v Šanghaji (Čína), Turecku, Spojených arabských emirátech a Malajsii mají žáci v učňovských studijních oborech výrazně lepší výsledky v řešení problémů než žáci se srovnatelnými výsledky v matematice, čtení a přírodních vědách, kteří studují všeobecné obory. Ve všech těchto případech odpovídá výhoda žáků v učňovských programech alespoň 12 bodům na škále schopnosti řešit problémy. Ve všech těchto zemích a ekonomických celcích, s výjimkou Spojených arabských emirátů, navštěvuje více než osmina žáků (více než 12,5 %) učňovské studijní obory. Oproti tomu v Ruské federaci a Německu mají žáci v učňovském školství výrazně horší výsledek v řešení problémů než žáci se srovnatelným výsledkem v matematice, čtení a přírodních vědách. Odstup mezi oběma skupinami žáků překračuje 24 bodů na škále schopnosti řešit problémy. V obou zemích je ovšem do učňovských studijních oborů přihlášeno méně než 5 % žáků ([Tabulky V.4.2](#) a [V.4.4](#)).